

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

Memorias del Programa de Redes de investigación en docencia universitaria

Convocatoria
2021-22

Memòries del Programa de Xarxes de investigació en docència universitària

Convocatòria
2021-22

Satorre Cuerda, Rosana (Coordinación)
Menargues Marcilla, María Asunción; Díez Ros, Rocío; Pellín Buades, Neus (Eds.)

UA

UNIVERSITAT D'ALACANT
UNIVERSIDAD DE ALICANTE

Vicerectorat de Transformació Digital
Vicerrectorado de Transformación Digital
Institut de Ciències de l'Educació
Instituto de Ciencias de la Educación

Memorias del Programa de Redes de investigación en docencia universitaria. Convocatoria 2021-22 / Memòries del Programa de Xarxes d'investigació en docència universitària. Convocatòria 2021-22

Organització: Institut de Ciències de l'Educació (Vicerectorat de Transformació Digital) de la Universitat d'Alacant/ Organización: Instituto de Ciencias de la Educación (Vicerrectorado de Transformación Digital) de la Universidad de Alicante

Edició / Edición: Rosana Satorre Cuerda (Coord.), Asunción Menargues Marcilla, Rocío Díez Ros, Neus Pellin Buades

Revisió i maquetació: ICE de la Universitat d'Alacant/ Revisión y maquetación: ICE de la Universidad de Alicante

Primera edició / Primera edición: desembre 2022

© De l'edició/ De la edición: Rosana Satorre Cuerda, Asunción Menargues Marcilla, Rocío Díez Ros & Neus Pellin Buades

© Del text: les autores i autors / Del texto: las autoras y autores

© D'aquesta edició: Universitat d'Alacant / De esta edición: Universidad de Alicante

ice@ua.es

Memorias del Programa de Redes de investigación en docencia universitaria. Convocatoria 2021-22 / Memòries del Programa de Xarxes d'investigació en docència universitària. Convocatòria 2021-22

© 2022 by Universitat d'Alacant / Universidad de Alicante is licensed under CC BY-NC-ND 4.0

ISBN: 978-84-09-45382-5

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. / Cualquier forma de reproducción, distribución, comunicación pública o transformación de esta obra sólo puede ser realizada con la autorización de sus titulares, salvo excepción prevista por la ley. Diríjase a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necesita fotocopiar o escanear algún fragmento de esta obra.

Producció: Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la Universitat d'Alacant / Producción: Instituto de Ciencias de la Educación (ICE) de la Universidad de Alicante

Aquesta publicació s'ha fet seguint les directrius d'accessibilitat UNE-EN 301549:2020 / Esta publicación se ha hecho siguiendo las directrices de accesibilidad UNE-EN 301549:2020.

EDITORIAL: Les opinions i continguts dels treballs publicats en aquesta obra són de responsabilitat exclusiva de les autores i dels autors. / Las opiniones y contenidos de los trabajos publicados en esta obra son de responsabilidad exclusiva de las autoras y de los autores.

90. Estratègies didàctiques per al desenvolupament de la L2 en el Grau en Mestre per a l'Educació Infantil

Isabel Marcillas-Piquer; Vicent Brotons Rico; Mª Ángeles Herrero Herrero; Francesc Xavier Miralles Martínez; Laura Ramos Marcillas.

Isabel.marcillas@ua.es

Vicent.brotons@ua.es

mangels.herrero@ua.es

xavier.miralles@ua.es

laura.ramos.marcillas@ua.es

Departament de Filologia Catalana / Facultat d'Educació

Universitat d'Alacant

Resum

El marc legislatiu que regula i promou el plurilingüisme en el sistema educatiu valencià (Llei 4/2018) afirma que el professorat de la nostra comunitat ha sigut un element clau en la recuperació de la llengua pròpia i, a més, un referent pel que fa a les pràctiques educatives innovadores relacionades amb l'ensenyament-aprenentatge de llengües. No obstant això, hi ha dades demolingüístiques que confirmen que només un 30% n'és plenament competent en llengua valenciana.

Conscients de la rellevància que adquireix la formació de futurs mestres, en aquest cas pel que fa a l'ensenyament-aprenentatge del valencià, especialment

quan es tracta de la L2 del nostre alumnat, el professorat de l'assignatura Habilitats Comunicatives i Lectoescriptura en Català del 2n curs del Grau en Mestre d'Educació Infantil de la Universitat d'Alacant ha portat a terme diverses experiències pràctiques, de caràcter innovador, amb l'objectiu de millorar les actituds lingüístiques del nostre alumnat i desenvolupar-ne la competència oral en valencià necessària per afrontar amb èxit el seu paper com a mestres. S'hi han implementat pràctiques com el relat de vida lingüística, el podcast educatiu o la creació d'històries mitjançant l'app Story Dice. Altrament, s'hi ha emprat una metodologia que promou la voluntat de comunicar en L2.

Paraules clau: Competència comunicativa, L2, actituds lingüístiques, voluntat de comunicar.

1. Introducció

El marc legislatiu que regula i promou el plurilingüisme en el sistema educatiu valencià (Llei 4/ 2018) ens recorda que tant els governs com les institucions han de desenvolupar polítiques que contribueixen a incrementar el capital lingüístic de la ciutadania, de manera que ajuden a eliminar els prejudicis envers les llengües existents en un mateix territori. També afirma que el professorat de la nostra comunitat ha sigut, al llarg dels darrers anys, un element clau en la recuperació de la llengua pròpia i un referent pel que fa a les pràctiques educatives innovadores relacionades amb l'ensenyament-aprenentatge de llengües. No obstant això, segons aquesta llei, hi ha dades demolingüístiques que confirmen que només un 30% n'és plenament competent en llengua valenciana.

Conscients de la rellevància que adquireix la formació de futurs mestres, en aquest cas pel que fa a l'ensenyament-aprenentatge del valencià, especialment quan es tracta de la L2 del nostre alumnat, el professorat de l'assignatura Habilitats Comunicatives i Lectoescriptura en Català del 2n curs del Grau en Mestre per a l'Educació Infantil de la Universitat d'Alacant ha portat a terme diverses experiències pràctiques que ajuden a desenvolupar en el nostre alumnat, d'una banda, la competència oral necessària per afrontar amb èxit el seu paper com a mestres i, de l'altra, millorar les actituds lingüístiques envers la llengua pròpia de la nostra comunitat i cap a la resta de llengües i cultures.

En referència a la competència oral que pretenem desenvolupar en l'alumnat,

hem de fer notar que el nivell necessari per a superar l'assignatura, referit al valencià com a llengua vehicular emprada, és el B2+ del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües, tal com s'estableix en la guia docent de l'assignatura. Per tant, el nostre objectiu se centrarà a fer que els discents assolisquen, en la mesura dels possibles, aquest nivell. En aquest sentit, hem analitzat la proposta educativa per a l'ensenyament de segones llengües i llengües estrangeres que es basa en el desenvolupament de la voluntat de comunicar per part dels discents, a partir de la interrelació de diversos factors psicolingüístics (MacIntyre *et al.* 1998; Marí, 2008). Tot seguit, ens hem centrat en la implementació de pràctiques educatives de caràcter innovador que permeten adquirir aquesta voluntat de comunicar de què acabem de fer esment; ens referim als relats de vida lingüística (Prasad 2014) i a la importància de potenciar la creativitat en el nostre alumnat (Del Moral *et al.* 2018a; Del Moral *et al.* 2018b), de manera que el procés d'ensenyament-aprenentatge genere espais suggerents i engrescadors que promoguen la competència comunicativa en L2.

1.1 Problema o qüestió específica de l'objecte d'estudi

Isidor Marí (2008, 229) afirma que “És una constatació freqüent en contextos socials diversos que moltes persones, després de dedicar llargs períodes a l'estudi d'una segona llengua, no arriben a parlar-la quan en tenen l'ocasió, encara que la sàpiguen prou bé. I aquest fet es produeix encara més sovint en situacions de contacte o conflicte sociolingüístic, com és el nostre cas”. Es tracta d'una afirmació que descriu la situació sociolingüística que es viu amb freqüència a les aules de la Facultat d'Educació de la Universitat d'Alacant, particularment en el desenrotllament d'aquelles assignatures que empen com a llengua vehicular el valencià.

Hem de tindre en compte que la major part del nostre alumnat té menys de 25 anys i que la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià data del 1983; això significa que els nostres estudiants, amb l'excepció d'aquells que arriben de fora de la nostra comunitat –per raons òbvies, deixem de banda en aquesta afirmació l'alumnat procedent d'altres territoris catalanoparlants–, han tingut l'oportunitat de rebre, des de les primeres etapes educatives, classes de valencià i en valencià. No obstant això, en arribar a l'àmbit universitari, s'observa que els nivells assolits durant aquests períodes formatius necessiten un clar reforçament perquè puguin ser considerats òptims. L'alumnat no acaba de

sentir-se segur a l'hora d'emprar la llengua i, en conseqüència, no en realitza un ús efectiu.

En aquest sentit, el desenvolupament d'aquesta xarxa es va proposar com a objecte d'estudi analitzar els hàbits lingüístics del nostre alumnat en contextos de L2 (valencià) i dissenyar pràctiques educatives de caràcter innovador que permeteren afermar la confiança lingüística dels discents a l'hora de parlar la llengua que ens és pròpia.

1.2 Revisió de la literatura

La constatació d'Isidor Marí (2008), citada en el punt anterior, va ser la referència bibliogràfica que va servir com a punt de partida a la nostra tasca investigadora i d'innovació docent. L'estudi de Marí afirma que no és suficient que l'aprenentatge proporcione competència lingüística, tenint en compte que aquesta competència no assegura la capacitat d'adequar la producció dels discents a la situació comunicativa concreta. Per aquest motiu, segons Marí, cal tindre en compte els diversos factors psicosocials que activen o inhibeixen la voluntat de comunicar-se en la llengua que s'està aprenent. Seguint a MacIntyre *et al.* (1998), la voluntat de comunicar és l'element clau perquè per a l'ús efectiu d'una llengua que està en procés d'aprenentatge. Aquesta voluntat es pot desenvolupar posant en relació els següents factors de caràcter psicosocial: 1) Personalitat, 2) Clima intergrupals, 3) Competència comunicativa, 4) Situació social, 5) Actituds intergrupals, 6) Autoconfiança, 7) Motivació intergrupals, 8) Motivació interpersonal, 9) Estat d'autoconfiança comunicativa, 10) Desig de comunicar amb una persona específica, 11) Voluntat de comunicar i 12) Ús de la llengua. Amb posterioritat, d'altres estudis han incidit en el rol que la voluntat per portar a terme l'acte comunicatiu juga en l'aprenentatge d'una llengua nova (Clément *et al.*, 2003; Kang, 2005; Yashima *et al.*, 2004).

D'altra banda, hem vinculat els factors psicolingüístics que s'interrelacionen en la teoria d'ensenyament de segones llengües basada en la voluntat de comunicar amb els estudis que es refereixen al concepte d'identitat lingüística (Norton 2000; Hamers & Blanc 2000; Prasad, 2014; De la Cavada & Sesmilo, 2020). Resulta indiscutible que la llengua juga un paper rellevant en el desenvolupament de la identitat, és en aquest sentit que, a través del llenguatge, els individus negocien una percepció de si mateixos atenent al

context en què es troben. Així, la llengua, a més d'un mitjà de comunicació, es concep com un element de cohesió social i, per tant, de construcció identitària (Heller 1987). Una de les autores que ha estudiat especialment el rol que juguen les llengües en la construcció de la identitat dels joves ha estat Gail Prasad (2014); aquesta investigadora proposa el treball amb autoretrats lingüístics per tal d'involucrar amb més força l'alumnat en la representació de la pròpia identitat lingüística i, de retruc, cultural. Es tracta, per tant, d'una pràctica que permet englobar diversos dels factors psicolingüístics a què es refererixen MacIntyre *et al.* (1998), Marí (2008) o Bensalem (2022), com ara el clima, les actituds i les motivacions intergrupals, en el mateix moment en què l'estudiant narra els seus coneixements de llengües a la resta del grup-classe. Evidentment, d'altres factors relacionats amb la pròpia individualitat també hi entren en joc.

Endemés, en l'experiència educativa que hem implementat, hem tingut en compte els estudis que investiguen a l'entorn de la creativitat i els recursos digitals en l'àmbit educatiu; així, ara per ara és innegable que l'ús de ferramentes tecnològiques fomenta no només la creativitat, sinó també el pensament crític (Pavlou 2020; Hurtado-Mazeyra, A. *et al.* 2022). Altrament, segons Del Moral *et al.* (2018a; 2018b) la creativitat admet una doble òptica d'anàlisi: l'estudi de les capacitats creatives personals i l'anàlisi de la manera com la creativitat és afavorida pel context. És en aquest sentit que vinculem la creativitat propiciada per competències derivades de les noves tecnologies amb pràctiques educatives que fomenten l'expressió oral en L2 com ara la creació d'històries mitjançant l'app Story Dice o l'enregistrament de podcasts amb finalitats educatives, atés que ambdues propostes resulten altament catalitzadores de l'aprenentatge.

1.3 Propòsits i objectius

Tenint en compte els objectius que consten en la guia docent de l'assignatura Habilitats Comunicatives i Lectoescriptura en Català del 2n curs del Grau en Mestre en Educació Infantil que s'imparteix en la Universitat d'Alacant, hem pretés desenvolupar en el nostre alumnat el domini de la llengua pròpia de la nostra comunitat (valencià) en un nivell B2+ del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües, especialment pel que es refereix a les habilitats que concerneixen al desenvolupament de la competència oral.

En aquest sentit, hem considerat convenient programar activitats pràctiques que puguen relacionar-se amb el desenvolupament d'estratègies vinculades a la voluntat de comunicar-se en L2, atés que la bona part del nostre alumnat té com a llengua primera el castellà i com a llengua segona el valencià. També hem tingut en compte que, tal com afirma Marí (2008), malgrat que la major part del nostre alumnat ha rebut ensenyament de valencià i en valencià, es mostra reticent a usar la nostra llengua quan en té l'oportunitat. És per aquest motiu que el disseny i la implementació d'activitats que es basen en els diversos factors psicolingüístics descrits en la teoria d'ensenyament de segones llengües, que rep el nom de Voluntat de Comunicar (MacIntyre *et al.* 1998), ha sigut el propòsit principal de la nostra xarxa d'investigació docent.

2. Mètode

2.1. Descripció del context i dels participants

Tal com acabem de comentar, el context en el qual s'ha desenvolupat la xarxa docent ha sigut el corresponent a l'assignatura Habilitats Comunicatives i Lectoescriptura en Català del segon curs del Grau en Mestre d'Educació Infantil de la Universitat d'Alacant. Es tracta d'una assignatura de 9 crèdits, de caràcter bàsic, que s'imparteix en el segon quadrimestre, tres dies a la setmana, dilluns, dimecres i divendres, en sessions d'1 h 40'. Actualment, l'assignatura compta amb set grups, que oscil·len entre 35 i 53 alumnes. Enguany s'hi han matriculat un total de 328 estudiants. Tot l'alumnat que l'ha cursada ha participat de les pràctiques innovadores que s'hi han implementat, tot i que, pel que fa al qüestionari inicial que hem dissenyat per a considerar el punt de partida de la nostra xarxa, només hem tingut en compte les respostes de 143 alumnes L1 dels quals és el castellà. Un total de 66 alumnes, també amb L1 castellà, han participat responent al qüestionari final elaborat per a valorar la pràctica docent portada a terme durant el desenvolupament de l'assignatura.

Com hem esmentat anteriorment, d'una banda, cal tindre en compte que es tracta d'una assignatura de caràcter bàsic i que, per tant, s'ha de cursar de forma obligatòria. D'altra banda, s'ha de valorar que la llengua primera de bona part de l'alumnat és el castellà. És important tindre en compte aquest fet perquè, en ocasions, en condiciona en bona mesura el convenient desenvolupament del procés d'ensenyament / aprenentatge ja que la llengua vehicular emprada és el valencià.

2.2. Instrument

Per tal d'avaluar l'experiència educativa s'han dissenyat dos qüestionaris. En el primer, amb la intenció d'analitzar el punt de partida, hi hem plantejat qüestions diverses relacionades amb dades personals, lingüístiques i sociolingüístiques. S'hi han presentat set preguntes amb diverses opcions de resposta, quatre preguntes tipus escala lineal i una qüestió amb resposta oberta. La primera pregunta ha estat referida a l'edat de l'alumnat, ja que aquest element pot posar-se en relació amb el programa educatiu amb què han estudiat els discents i, en conseqüència amb el nivell de coneixement de la llengua valenciana que pot haver adquirit en etapes educatives anteriors.

En segon lloc ens ha interessat conèixer si l'alumnat prové d'un territori tradicionalment castellanoparlant o valencianoparlant, tenint en compte que aquesta circumstància també pot influir tant en l'ús habitual de la llengua que ens és pròpia com en les actituds que s'hi hagen desenvolupat. Tot seguit, hem preguntat per la llengua preferent de l'alumnat, tenint en compte que, en sessions anteriors, ja havíem tractat aquest concepte, de manera que l'alumnat poguera entendre clarament a què es referia la qüestió.

Seguint amb les qüestions sociolingüístiques, ens hem interessat per saber en quines circumstàncies l'alumnat utilitza el valencià, si ho fa amb la família, amb els amics, amb els companys de l'àmbit universitari o si no ho fa pràcticament mai. A continuació els hem qüestionat al voltant del model lingüístic que s'usava en el centre educatiu on han cursat els seus estudis, per tal d'esbrinar si es tracta d'un ensenyament d'immersió, o si només han rebut docència de Valencià: Llengua i Literatura, com a assignatura habitual impartida en aquesta llengua o si, directament, no han rebut ensenyament en valencià. Com acabem de comentar, totes aquestes qüestions ens poden ajudar a valorar quin és el punt de partida del nostre alumnat, no només pel que fa a les habilitats comunicatives sinó també a les actituds lingüístiques que presenten.

En la següent pregunta, ens hem volgut aproximar més a qüestions relacionades amb la competència oral, que és el principal centre del nostre interès i, en aquest sentit, hem indagat al voltant la importància que l'alumnat considera que s'ha donat a les estratègies per al desenvolupament d'aquesta competència, tant en valencià com en castellà, en les etapes educatives prèvies. A més, hem volgut saber com de competents es consideren els discents en l'ús de la llengua valenciana a nivell oral, quant a la competència gramatical, sociolingüística, discursiva i estratègica. Igualment, hem cregut

necessari recavar informació sobre quina és la competència lingüística que l'alumnat pensa que de millorar més (gramatical, discursiva, sociolingüística o estratègica). Per acabar, hem proposat una pregunta oberta on es demanava a l'alumnat de plantejar una o diverses activitats que, al seu parer, li permetrien contribuir a augmentar la competència oral en valencià, particularment pel que fa a l'àmbit acadèmic i en relació amb el futur com a docent. Pensem que, amb aquestes qüestions, hem pogut valorar d'una manera prou fidedigna quin és el punt de partida del nostre alumnat pel que fa a la competència oral en valencià tot relacionant-la amb els aprenentatges rebuts i l'ús habitual o no que fa de la llengua. Quant a les respostes al qüestionari, n'hem analitzat una mostra de 166 alumnes amb el castellà com a llengua primera.

En relació al qüestionari final, ens ha servit per a valorar la percepció de progrés de l'alumnat pel que fa al desenrotllament de la competència comunicativa en llengua valenciana. També hi hem pogut apreciar el grau de satisfacció en referència a les pràctiques que s'hi han realitzat. Cal dir que s'hi han plantejat deu preguntes, de les quals nou han sigut dissenyades amb escala lineal i només hi hem plantejat una de caràcter obert.

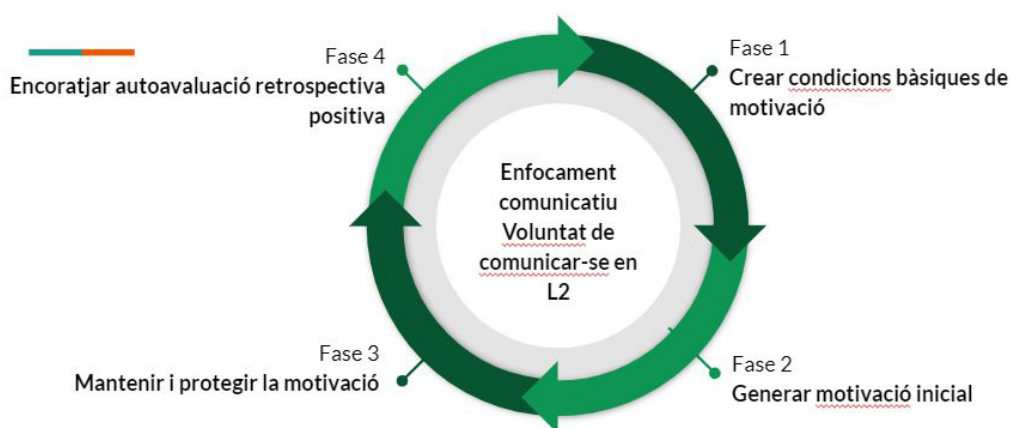
Pel que fa a aquestes deu preguntes, en la primera, s'ha demanat als discents de puntuar en quin grau el fet de cursar aquesta assignatura els ha servit per a potenciar el seu desenvolupament de la competència oral en valencià, tenint en compte de forma general la integració de les diferents subhabilitats que això comporta. Tot seguit els hem preguntat per la millora experimentada en la capacitat d'expressió oral, així com en l'adquisició de lèxic (particularment referit a l'especialitat en la qual s'inscriu l'assignatura), en l'adquisició d'estratègies discursives de caràcter pragmàtic, en la lectura expressiva i també sobre la improvisació en el discurs oral, la fonètica i les actituds lingüístiques. Així mateix els hem qüestionat al voltant de la utilitat de la qualitat de l'input rebut per part del professorat. Finalment, els hem demanat d'explicitar alguna proposta de millora de la pràctica educativa.

En últim terme, cal fer constar que la millor evidència del resultat de la implementació de les pràctiques de caràcter innovador han sigut els *productes finals* elaborats pel nostre alumnat i que s'han exposat a l'aula durant el desenvolupament de les sessions de caràcter pràctic.

2.3. Descripció de l'experiència / Procediment

Tal com planteja Dörnyei (2003) i seguint l'estudi de Marí (2008), la pràctica educativa centrada en la voluntat de comunicar a través de segones llengües ha de basar-se en quatre etapes fonamentals, que són les que hem treballat a partir de la nostra xarxa d'investigació en innovació docent:

1. Crear les condicions bàsiques de motivació.
2. Generar la motivació inicial.
3. Mantenir i protegir la motivació.
4. Encoratjar una autoavaluació retrospectiva positiva.

Elaboració pròpia en base a l'estudi de Z. Dörnyei, *Motivational Strategies in the Language Classroom* (2001).

Pel que fa a la primera de les etapes "Crear les condicions bàsiques de motivació", està relacionada amb l'establiment d'una atmosfera agradable i engrescadora a l'aula, que demostre la implicació del professorat però que també possibilita la participació del grup-classe a través de la interacció, la cooperació i l'intercanvi d'informació. En aquesta fase resulta important l'adopció de normes i, particularment, tenint en compte els objectius de l'assignatura que estem impartint, fer notar a l'alumnat que l'aprenentatge d'una L2 és una experiència enriquidora. De fet, aquest serà una mena de leitmotiv que es repetirà al llarg de tots els blocs temàtics que s'hi desenvoluparan. Uns materials motivadors (presentacions, articles, llibres, vídeos), accessibles

mitjançant la plataforma Moodle, complementaran la creació de les condicions bàsiques de motivació necessàries per a treballar la voluntat de comunicar-se en L2.

Una de les estratègies emprades en la segona de les etapes, relacionada amb la generació de la motivació inicial, és promoure valors integradors estimulant una disposició positiva i oberta tant cap a la L2 i els seus parlants com cap a altres llengües i cultures. En aquest sentit, la primera activitat proposada en l'assignatura és la realització d'un relat de vida lingüística que combine text i imatge i que siga presentada oralment per l'alumnat a la resta del grup-classe. En aquesta biografia l'alumnat relaciona cadascuna de les llengües que coneix o amb les quals ha estat en contacte, ni que siga mínimament, amb una part del cos i un color diferent; ho farà mitjançant una fotografia pròpia en algun lloc que li resulte significatiu vivencialment. En aquesta activitat el subjecte es posiciona en relació als coneixements adquirits d'una llengua determinada – siga quin en siga el context i l'ús que en fa, en l'àmbit oral o en l'escrit–, amb la intencionalitat de fer-se entendre o de comprendre els altres parlants.

Es tracta d'una activitat que atrau l'atenció de l'alumnat perquè implica contar experiències pròpies amb les llengües des del punt de vista d'allò que s'ha viscut, aquest fet permet que les històries dels uns es veguen reflectides en les dels altres, promou la conversa i genera la voluntat de comunicar i la sensació d'èxit en l'ús de la llengua amb els dos propòsits funcionals bàsics: l'instrumental i el d'identificació.

La tercera etapa pretén mantenir i protegir la motivació, envers l'ús de la L2, al llarg del desenvolupament de l'assignatura que, en aquest cas, és quadrimestral. Per aconseguir-ho, s'hi plantegen una sèrie de tasques que s'allunyen de les metodologies tradicionals, com ara la creació de Podcasts educatius, la composició d'històries mitjançant l'aplicació Story Dice o la realització d'una ressenya oral enregistrada. En qualsevol cas, les activitats plantejades donen lloc a productes acabats i tangibles, que l'alumnat, en petits grups, presentarà a la resta de la classe.

El podcast educatiu és un arxiu d'àudio que permet que siga escoltat en qualsevol lloc i en qualsevol moment, tantes vegades com es vulga. Està format per diversos episodis que l'usuari pot compartir a través d'internet; també es pot escoltar via *streaming* però, en el cas del podcast educatiu, el més usual és que es tracte d'episodis enregistrats que transmeten algun contingut temàtic amb una finalitat didàctica. La nostra pràctica basada en el

podcast demana a l'alumnat resumir el contingut d'un dels blocs del temari. La pràctica és de caràcter grupal i busca desenvolupar l'habilitat per a seleccionar la informació més rellevant, la capacitat per a sintetitzar-la, la pràctica de la fonètica valenciana i el desenvolupament d'estratègies comunicatives que permeten transmetre una informació de forma acadèmica, però al mateix temps estimulante i motivadora.

Així mateix, en aquesta fase, tal com recomana Dörnyei (2003), es construeix la confiança dels aprenents donant-los ànims amb regularitat i ajudant-los a disminuir l'ansietat lingüística, felicitant els encerts i comentant els errors com a part del procés d'aprenentatge. La coavaluació, portada a terme en ocasions mitjançant dianes d'aprenentatge, significa l'enriquiment de l'experiència formativa no només de l'alumnat avaluat sinó també d'aquell que avalua. La diana avaluativa, dissenyada i implementada també en el marc de la xarxa, és una ferramenta visual que s'allunya de les qualificacions numèriques tradicionals. A mode del que actualment denominem *visual thinking*, permet la reflexió sobre el procés d'aprenentatge, a partir d'una única imatge que mostra informacions diverses.

La darrera fase es refereix a l'estimulació de l'autovaluació retrospectiva positiva. En aquesta etapa es tenen en compte estratègies com ara promoure la valoració de l'esforç entre l'alumnat, proporcionar retroaccions positives que permeten avançar en l'assoliment dels objectius establits o augmentar la satisfacció de l'alumnat a través d'una avaluació contínua que en destaque els progressos amb criteris visibles i clars. Tal com ha quedat ressenyat en el punt anterior, el qüestionari final que hem elaborat ens ha servit per a valorar, entre altres aspectes, la percepció de l'alumnat sobre la utilitat del desenvolupament de l'assignatura per a potenciar la competència oral en valencià, tenint en compte de forma general la integració de les diferents subhabilitats que això comporta.

3. Resultats

En referència als resultats obtinguts, esmentarem particularment els que es deriven del qüestionari final, que ja hem descrit anteriorment.

En una escala de l'1 al 10 (on 1 és menys i 10 és més), l'alumnat ha hagut de puntuar en quin grau el fet de cursar aquesta assignatura li ha servit per a potenciar el seu desenvolupament de la competència oral en valencià, tenint en compte de forma general la integració de les diferents subhabilitats que això comporta. En les seues respostes, referides a una mostra de 66 alumnes castellanoparlants, només un 12,1% valora per davall del 5 la millora competencial en aquest sentit, en tant que el 87,9% estima entre 5 i 10 punts l'augment del desenrotllament de les competències comunicatives orals. La puntuació que ha obtingut un major percentatge ha sigut el 8 amb un total de 16 alumnes.

Pel que fa a la valoració referida a la millora en la capacitat d'expressió oral, només 9 alumnes han considerat que no han ampliat la seua competència en tant que un 72,8% dels enquestats i enquestades situen per damunt del 5 el progrés experimentat. Així mateix, s'ha valorat molt positivament l'adquisició de nou lèxic referit a l'especialitat temàtica de l'assignatura que tracta qüestions relacionades amb els programes educatius en contextos d'immersió lingüística, així com el procés d'aprenentatge de la llengua oral i el desenvolupament del procés lectoescriptor en xiquets i xiquetes que cursen l'etapa educativa corresponent a l'educació infantil. En aquest cas, només 8 alumnes, dels 66 enquestats, puntuen per davall de 5 el nivell d'adquisició de nou lèxic després d'haver realitzat les pràctiques de caràcter innovador que se li han anat plantejant en el context d'Habilitats Comunicatives i Lectoescriptura en Català. D'altra banda, un 31,8% ha puntuat amb un 7 l'adquisició de competències pragmàtiques; només 11 alumnes amb valorat amb una nota inferior a 5 l'assoliment d'aquesta destresa.

Cal dir, a més, que el podcast educatiu, una de les pràctiques de caràcter innovador que hem descrit anteriorment, implementada en l'assignatura, ha rebut valoracions molt positives tenint en compte que un 75,5% de l'alumnat valora entre un 6 i un 10 el progrés experimentat en la lectura expressiva en L2. Per un altre costat, en relació a la pràctica dedicada a la creació d'històries mitjançant l'app Story Dice, hem volgut preguntar a l'alumnat sobre la millora experimentada en les habilitats lingüístiques vinculades a

l'expressivitat, la improvisació o la fonètica valenciana. En aquest sentit, els resultats de l'enquesta també han sigut molt positius, atés que només 3 alumnes dels 66 han considerat amb una puntuació per davall de 5 la conveniència d'aquesta pràctica per a millorar les destreses esmentades. En referència a la ressenya oral enregistrada, un 83,4% dels discents valora que a través de la realització d'aquesta pràctica ha assolit una millor competència oral en valencià.

Pel que fa al paper que ha jugat l'input del professorat en el perfeccionament de l'ús del valencià de forma oral, 51 alumnes consideren entre un 6 i un 10 que el fet de rebre un input adequat en la llengua que s'està aprenent els ha resultat una eina rellevant a l'hora de millorar-ne la pròpia competència. Finalment, les valoracions referida a la utilitat d'aquesta assignatura per a millorar les actituds lingüístiques envers la llengua valenciana han sigut diverses, tot i que volem fer constar en aquesta memòria la part positiva de l'experiència: 55 alumnes de 66 puntuen entre un 5 i un 10 la transformació de les pròpies actituds en aquest sentit.

Tot seguit, mostrem de forma detallada alguns dels resultats obtinguts, tant pel que es refereix a qüestions de caràcter general –com ara la millora de la capacitat d'expressió oral, l'adquisició d'estratègies discursives de caràcter pragmàtic i la millora d'actituds lingüístiques envers la L2– (Taula 1), com de caràcter concret, referides a la utilitat de les pràctiques emprades, pel que fa al desenvolupament de la llengua oral: podcast educatiu, creació d'històries mitjançant l'app Story Dice o l'enregistrament d'un vídeo per a presentar la ressenya oral d'un llibre vinculat als coneixements que s'han d'assolir al llarg del desenvolupament de l'assignatura (Taula 2).

Taula 1. Dades més rellevants de caràcter general.

	Millora capacitat expressió oral	Adquisició estratègies discursives pragmàtiques	Millora actituds lingüístiques
1	0%	0%	1,5%
2	1,50%	4,5%	6,1%
3	7,6%	7,6%	4,5%
4	4,5%	4,5%	4,5%
5	13,6%	10,6%	6,1%
6	21,2%	21,2%	12,1%

7	27,3%	31,8%	31,8%
8	15,2%	10,6%	13,6%
9	6,1%	7,6%	12,1%
10	3%	1,5%	7,6%

Taula 2. Dades més rellevants referides a la utilitat de les pràctiques implementades en relació al desenvolupament de la competència oral en L2.

	Podcast educatiu	Creació d'històries Story Dice	Ressenya oral enregistrada
1	3%	1,7%	0%
2	0%	0%	1,5%
3	0%	3,3%	7,6%
4	4,4%	0%	1,5%
5	13,3%	6,7%	6,1%
6	20%	13,3%	12,1%
7	22,2%	26,7%	21,2%
8	22,2%	26,7%	25,8%
9	8,9%	15%	15,2%
10	2,2%	6,7%	9,1%

4. Conclusions

En línies generals, la nostra investigació en innovació docent corrobora les investigacions precedents en aquest sentit (Clément *et al.*, 2003; Kang, 2005; Yashima *et al.*, 2004; Marí, 2008). Els factors psicolingüístics juguen en l'individu un paper determinant no només en l'ensenyament / aprenentatge de noves llengües sinó, especialment, en l'ús (oral) d'aquestes. Aquests factors han de reforçar-se encara més quan la segona llengua és una llengua minoritzada: històricament pertanyent a la comunitat de parlants en la qual s'imparteix però de caràcter minoritari, políticament minoritzada i, en conseqüència, socialment menystinguda. Totes aquestes circumstàncies suposen un handicap educatiu que, a través d'assignatures com la que impartim en el Grau en Mestre d'Educació Infantil de la Universitat d'Alacant, intenta revertir-se a favor de la consideració, per part de l'alumnat, que aprendre altres llengües, a banda d'aquella que tenim com a primera, resulta altament satisfactori. Aquesta circumstància reporta no només beneficis cognitius sinó que també ens enriqueix culturalment i ens permet participar en actes comunicatius diversos que contribueixen a la nostra formació identitària com a individus pertanyents a una societat alhora concreta i global.

Crear un clima de confiança a l'aula, amb normes consensuades, que marquen el camí pel qual és necessari avançar per tal d'aconseguir els objectius preestablits resulta imprescindible per a iniciar amb èxit el procés d'ensenyament /aprenentatge d'una segona llengua. El disseny, implementació i presentació col·lectiva, per part dels discents, d'activitats com el relat de vida lingüística genera un corrent d'empatia recíproca entre l'alumnat, que veu en els seus iguals exemples per a la motivació en l'aprenentatge de segones llengües. Aquesta motivació inicial es manté i es protegeix amb el desenvolupament d'altres activitats pràctiques que s'allunyen de la metodologia tradicional. En aquest sentit l'alumnat esdevé protagonista del seu propi procés educatiu i, en pràctiques com ara el podcast educatiu, la creació d'històries mitjançant l'app Story Dice o l'enregistrament de ressenyes orals, vinculades a llibres que desenvolupen temàtiques relacionades amb el contingut de l'assignatura, tria allò que vol comunicar, les estratègies que vol emprar per a fer-ho i, quasi sense adonar-se'n, desenvolupa la pròpia voluntat per a comunicar.

Com a culminació del procés, l'autoavaluació, amb caràcter retrospectiu, propicia la reflexió i permet a l'alumnat revisitar les competències lingüístiques que posseïa en iniciar l'assignatura i aquelles de què gaudeix en finalitzar-la. Tot i que el qüestionari final que hem plantejat serveix als discents per a efectuar aquesta revisió, també les coavaluacions de caràcter continu –com ara la diana avaluativa de què hem fet esment al llarg d'aquest treball– promouen en l'alumnat la reflexió sobre el propi desenrotllament de les destreses relacionades amb la llengua oral.

Les valoracions de l'alumnat pel que fa a les pràctiques implementades revelen una percepció positiva per part dels discents pel que fa a la relació existent entre la creació d'oportunitats pràctiques per a emprar la llengua i la millora d'estratègies comunicatives en el vessant oral. No obstant això, som conscients que generar la voluntat de comunicar en els aprenents d'una segona llengua de caràcter minoritari, i al mateix temps minoritzada, no és una tasca que es pugui portar a terme només en els quatre mesos en què es desenvolupa l'assignatura. Efectivament, serveix per a assentar-ne les bases, però cal continuar treballant en aquest sentit al llarg dels altres dos cursos acadèmics de què consta el Grau, particularment si tenim en compte que estem formant les mestres i els mestres del futur.

5. Tasques desenvolupades en la xarxa

Participant de la xarxa	Tasques que desenvolupa
Isabel Marcillas-Piquer	Coordinadora. Assistència a reunions. Recerca bibliogràfica. Disseny de qüestionaris. Disseny i implementació de tasques. Recollida de dades. Elaboració presentació oral Congrés ICE. Presentació comunicació. Redacció memòria.
Laura Ramos Marcillas	Assistència a reunions. Recerca bibliogràfica. Disseny de qüestionaris. Disseny i implementació de tasques. Recollida de dades. Elaboració presentació oral Congrés ICE. Redacció memòria.
M. Ángeles Herrero Herrero	Assistència a reunions. Disseny i implementació de tasques. Recollida de dades. Elaboració presentació oral Congrés ICE. Redacció memòria.
Vicent Brotons Rico	Assistència a reunions. Disseny i implementació de tasques. Recollida de dades. Elaboració presentació oral Congrés ICE. Redacció memòria.
Francesc Xavier Miralles	Assistència a reunions. Disseny i implementació de tasques. Recollida de dades. Elaboració presentació oral Congrés ICE. Redacció memòria.

6. Referències bibliogràfiques

<https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/103189/1/Estilo-APA-7-edicion-2020.pdf>

Clément, R., Baker, S. C., & Macintyre, P. D. (2003). Willingness to communicate in a second language: The effects of context, norms, and vitality. *Journal of Language and Social Psychology*, 22 (2), 190-209.

De la Cavada, P. & Sesmilo, Á. (2020). El dibujo pedagógico como medio de análisis de identidades conectadas con una lengua i cultura extranjeras.

Perfiles, factores i contextos en la enseñanza y el aprendizaje de ELE-EL2, Universidad de Santiago de Compostela, 199-211.

Del Moral, M., Bellver, C., & Guzmán Duque, A.P. (2018a). CREAPP K6-12: Instrumento para evaluar la potencialidad creativa de app orientadas al diseño de relatos digitales personales. *Digital Education Review*, 33, 284-305. <http://hdl.handle.net/10651/49252>

Del Moral Pérez, M. E., Martínez, L. V., & Piñeiro, M. D. R. N. (2018b). Percepción docente del desarrollo emocional y creativo de los escolares derivado del diseño colaborativo de digital storytelling. *Educación XX1*, 21(1), 345-374.

Dörnyei, Z. (2001). *Motivational Strategies in the Language Classroom*, Cambridge, Cambridge University Press. [Versió catalana: Estratègies de motivació a l'aula de llengües, Barcelona, Editorial UOC, 2008.]

Bensalem, E. (2022). El impacto del disfrute y la ansiedad en la voluntad de comunicarse de los estudiantes del idioma inglés. *Vivat Academia. Revista de Comunicación*, 155, 91-111.

Hamers, J. F. & Blanc, M. H. A. (2000). *Bilinguality and bilingualism*. Cambridge: Cambridge University Press.

Heller, M. (1987). The role of language in the formation of ethnic identity, J. Phinney, & M. Rotheram, (eds.). *Children's Ethnic Socialization*. London: Sage, 180-200.

Hurtado-Mazeyra, A., Afata-Ataucuri, K. E., Ancasi-Villagomez, G. S., & Núñez-Pacheco, R. (2022). El Digital Storytelling como herramienta educativa de desarrollo de la creatividad. Un estudio de caso en una cuna jardín peruana. *EduTEC. Revista Electrónica De Tecnología Educativa*, (79), 304-318.

Kang, S. J. (2005). Dynamic emergence of situational willingness to communicate in a second language. *System*, 33(2), 277-292.

Llei 4/2008, de 21 de febrer, de la Generalitat Valenciana, per la qual es regula i promou el plurilingüisme en el sistema educatiu valencià. (DOGV núm. 8240 de 22 de febrer de 2018).

Marí, I. (2008). La voluntat de comunicar com a objecte primordial

d'aprenentatge d'una L2. *Caplletra*, 45 (Tardor 2008), 229-253.

Norton, B. (2000). *Identity and language learning*. London: Longman.

Pavlou, V. (2020). Art Technology Integration: Digital Storytelling as a Transformative Pedagogy in Primary Education. *International Journal of Art & Design Education*, 39(1), 195-210,

Prasad, G. (2014). Portraits of Plurilingualism in a French International School in Toronto: Exploring the Role of Visual Methods to Access Students' Representations of their 200 Linguistically Diverse Identities, *Canadian Journal of Applied Linguistics / Revue canadienne de linguistique appliquée*, 17(1), 51-77.

Yashima, T., MacIntyre, P. D., & Ikeda, M. (2016). Situated willingness to communicate in an L2: Interplay of individual characteristics and context. *Language Teaching Research*, 22(1), 115–137.